

sara.kuitunen@eduskunta.fi

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan työ- ja elinkeinojaoston kirjallinen asiantuntijalausuntopyyntö

Asia: HE 146/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2021

Teema: PL 32- Vuoden 2021 valtion talousarvioehdotuksen työllisyyden edistämisen määrärahat, toimenpiteet ja niiden vaikutusten arviointi

TE-toimistojen toimintamenomäärärahat

Momentin 32.30.51 (julkiset työvoima- ja yrityspalvelut) määrärahat

”TE-toimiston tehtävänä on yritys- ja työnantajälähtöinen työnvälitys, joka tukee nopeaa työllistymistä ja avoimien työpaikkojen mahdollisimman tehokasta täyttöä.”

Pirkanmaan ELY-keskus näkee erittäin myönteisenä vuoden 2021 talousarvioehdotuksen työllisyyden edistämiseksi tarkoitettujen määrärahojen korotuksen vuoden 2020 tasoon verrattuna. Haastavassa työllisyystilanteessa on tärkeää, että myös TE-toimistojen toimintamenoihin on varattu riittävästi määrärahaa. Ely-keskus pitää tärkeänä, että TE-toimistot pystyvät panostamaan työpaikkojen säilymistä parantaviin toimenpiteisiin. Tämä tarkoittaa mm. palveluresurssien kohdentamista ennakoivan muutosturvan toteuttamiseksi.

Työpaikkojen säilyttämisen lisäksi TE-toimiston henkilöresursseja tarvitaan myös yritysten rekrytointitarpeiden helpottamiseen. Pirkanmaalla panostetaan tehokkaaseen työnvälitykseen, rekrytointitarpeiden tunnistamiseen ja rekrytointien tukemiseen mm. yhteishankintakoulutuksella tai ammatillisella, rekrytoivalla työvoimakoulutuksella sekä muilla TE-palveluilla.

Haasteena Pirkanmaalla on rakenteellisen työttömyyden melko voimakas kasvu elokuun 2020 – elokuun 2021 välisenä aikana. Rakenteellisen työttömyyden vähentäminen edellyttää talouden kehityksen kääntymistä

15.10.2020

positiiviseksi, mutta myös yksilöllistä ja laadukasta asiantuntijatyötä sekä työvoimapalvelujen aktiivista ja laajaa hyödyntämistä.

Osa TE-toimistoresursseista siirtyy 1.1.2021 käynnistyvään työllisyyden kuntakokeiluun. TE-toimisto huomioi toiminnassaan asiakaskuntansa erityisesti mm. työstä-työhön siirtymisillä ja keskittyy nimenomaan alkupalveluun sekä estämään virtaa yli 3 kuukauden työttömyyteen tukeakseen samalla pitkäaikaistyöttömyyden ehkäisyä.

Henkilöasiakkaiden palvelut

Koronaepidemian vaikutukset tulevat oletettavasti näkymään työttömyyden kasvuna. Korona on koetellut useita toimialoja, joten yritysten mahdollisuudet rekrytoida työvoimaa ovat heikentyneet. Tämän vuoksi on erityisen tärkeää, että työvoimapalvelujen tarjontaan varataan riittävästi määrärahoja, näistä merkittävimpinä palkkatuettu työ sekä ammatillista osaamista ylläpitävä ja täydentävä työvoimakoulutus. Pirkanmaan ELY-keskus arvioi, että lisääntynyt asiakasmäärä tulee lisäämään myös valmennuspalveluiden ja erilaisten asiantuntija-arviointien kysyntää. Ely-keskus arvioi, että talousarvioesityksen määrärahamitoitus riittäisi pitämään näiden palvelujen volyymit Pirkanmaalla samalla tasolla kuin vuonna 2020.

Määrärahojen riittävyyteen vaikuttaa nykyinen palkkatuen rahoitusmalli, jossa palkkatukea rahoitetaan myös työttömyysetuusmäärärahoista. Pirkanmaan ELY-keskus katsoo, että palkkatuen rahoitusmallin säilyminen nykyisen kaltaisena on erittäin hyvä asia määrärahojen riittävyyden kannalta.

Pirkanmaalla on toteutettu vuonna 2020 TE-palvelupilotti, joka on suunnattu niille asiakkaille, jotka tarvitsevat enemmän tukea ja henkilökohtaista ohjausta työmarkkinoille siirtymiseen. Pilottia on rahoitettu momentilta 32.30.51.12 (yksityiset työnvälityspalvelut ja hankkeet), mikä on mahdollistanut laajempien palvelukokonaisuuksien hankinnan palveluntuottajilta. Palvelupilotista saatu palaute ja tulokset ovat olleet erittäin hyviä. Jatkuvuuden kannalta on tärkeää, että mom. 32.30.51.12 säilyy osana ”julkiset työvoima- ja yrityspalvelut” -momenttia.

15.10.2020

**”Työnhakijoiden osaamista päivitetään helpottamaan yritysten osaa-
van työvoiman saatavuutta. Uusien yritysten syntymistä edistetään
starttirahalla ja antamalla alkaville yrityksille kokonaisvaltaista tukea
niiden elinkaaren alkuvaiheissa neuvonnan ja koulutuksen keinoin.”**

Työvoimakoulutuksen (mukaan lukien yhteishankintakoulutus) määrärahat vaikuttavat riittävältä. Työvoimakoulutuksen osallistujamäärä pystytään säilyttämään nykyisellä tasolla ja jossain määrin sitä voidaan jopa nostaa. Yhteishankintakoulutuksen resurssit on turvattava tai niitä voi jopa nostaa, sillä se on erinomainen väline osaa-
van työvoiman saatavuuden parantamiseksi. Pirkanmaan Ely-keskus katsoo, että yhteishankintakoulutusta tulisi markkinoida työnantajille huomattavasti nykyistä enemmän. Osaajapulan yhtenä ratkaisuna on nähtävä myös Suomen ja Pirkanmaan houkuttelevuuden lisääminen kansainvälisten osaajien rekrytoimiseksi. Talent Boost-toimenpideohjelma on tukenut hyvin tätä tavoitetta. Tämän tyyppinen rahoitus sekä alueellisen yhteistyön mahdollistaminen on nyt, ja tulevana vuosina, erittäin tärkeää.

Uusien yritysten syntyminen on työllisyyden parantamisen kannalta oleellista. Siksi myös starttirahoja tulee varata riittävästi alkavien yritysten tukemiseksi. Starttirahojen käytön lisääminen ei kuitenkaan pelkästään riitä. On tärkeää, että alkavaa yritystoimintaa arvioidaan yhtä laadukkaasti kuin tähänkin asti. Muutoin seurauksena saattaa olla yritystoiminnan loppuminen pian starttirahan maksamisen päättymisen jälkeen, ja yrittäjä saattaa olla taloudellisesti huonommassa asemassa kuin ennen yritystoiminnan aloittamista.

”Myönteistä ja aktiivista kotoutumista edistetään maahanmuuttajan kielitaidon ja ammatillisten valmiuksien vahvistamisella, työllistymisen nopeuttamisella ja yhteiskunnan tuntemusta ja osallisuutta edistämällä. Kielikoulutukseen tulee päästä kolmen kuukauden kuluessa myönteisen oleskelulupapäätöksen saamisesta. Maahanmuuttajien kotoutumista ja työllistymistä tuetaan työvoimakoulutuksena toteutettavalla kotoutumiskoulutuksella.”

Tämä edellyttää vahvaa otetta kotoutumisen asiantuntijoilta. Kolmen kuukauden aikaraja asettaa melkoisen haasteen alkukartoituksen ja kotoutumissuunnitelman laatimiseksi riittävän nopeasti. Pirkanmaalla työvoimakoulutuksena toteutettavia kotoutumiskoulutuksia on pääsääntöisesti pystytty tarjoamaan aikarajan asettamisessa raameissa. Kotoutumiskoulutuksiin suunnitellut vähennykset huolestuttavat, sillä kotoutumiskoulutusten (ja määrärahojen) tarve ei tule vähenemään ensi vuonna.

15.10.2020

"Työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikassa painotuksena on työttömyyden alentaminen, nopea työllistyminen ja kasvun vauhdittaminen vastaamalla yritysten työvoima- ja osaamistarpeisiin sekä luomalla edellytyksiä uudelle yritystoiminnalle. Yritysten kehittymistä, rakennemuutosten hallintaa ja työurien jatkumista tuetaan toteuttamalla yritysten tarpeiden mukaista työvoimakoulutusta ja yritystoiminnan kehittämispalveluja."

Palkkatuen suuntaaminen yrityksiin on edelleen vaikuttavuuden näkökulmasta suositeltavaa ja järkevää. Suunnitelmat palkkatukisäännösten yksinkertaistamiseksi ovat kannatettavia. Palkkatuen käytön lisäämiseksi maksatusprosessia tulisi edelleen nopeuttaa ja palkkatuen yhteyteen tulisi liittää palveluja (mm. työhönvalmennus), jotka auttaisivat työntekijän kiinnittymistä yritykseen. Palkkatukea ja yhteishankintakoulutusta tulisi markkinoida yrityksiin huomattavasti nykyistä enemmän.

Yritysten kehittämispalveluihin varattua määrärahaa on talousarvioesityksessä lisätty edellisvuoteen verrattuna. Tämä on kannatettavaa ja tukee talousarviossa mainittua tavoitetta yritysten kehittymistä ja rakennemuutosten hallintaa.

Talousarviossa on esitetty pk-yritysten rekrytointitukikokeiluun yhteensä 7 650 000 euroa. Pk-yritysten rekrytointeja tukevat määrärahat ovat kannatettavia, mutta tällä hetkellä tuo raha voisi kulua tehokkaammin esimerkiksi henkilöasiakkaiden palveluihin.

Valvontapäällikkö
(E-vastuualueen joht. sijaisena)

Juha Levomäki

Työllisyysasiantuntija

Petri Lehtimäki